

EL SENTIT D'EUROPA
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 11 d'agost de 2015)

Tornar a les arrels ajuda a recuperar el sentit de les coses. Si li sembla que la Unió Europea no és el que havia cregut, faci una visita a les platges de Normandia, en què van desembarcar els aliats al juny de 1944 per alliberar la França ocupada per l'exèrcit alemany. L'entorn està ple de llocs plens d'Història. Entre els menys recreats en documentals i pel·lícules estan cementiris de militars alemanys, com el de Mont de Huisnes, i -sobretot- el de Le Cambe, en el qual reposen més de 21.000 soldats alemanys. A l'entrada a aquest cementiri es pot veure una placa que indica que molts dels soldats allí enterrats van morir en una guerra que no responia als seus ideals ni als seus desitjos. Que en sòl francès es trobin cementiris i missatges com aquests fa pensar molt, sobretot als que vivim en un Estat en què no s'han tancat bé les ferides causades per la guerra civil, i en què encara existeixen nombres cossos sense localitzar, prolongant el dolor de les seves famílies.

La UE, amb els diferents noms que ha tingut, es va implantar en la dècada de 1950, amb un objectiu concret: expandir el comerç i els interessos compartits per aconseguir una pau perllongada. La visió de la relació entre el comerç i els conflictes bèl·lics difereix entre la tradició liberal i la marxista. En la tradició liberal, el comerç genera beneficis als seus protagonistes, de manera que disminueix la probabilitat de conflicte entre socis comercials en augmentar el seu cost econòmic i de benestar. En canvi, en la tradició marxista el comerç és interpretat com una via per la qual els poderosos exploten els febles, de manera que augmenta les probabilitats de conflicte bèl·lic. L'evidència empírica disponible avala la visió liberal: l'augment de les relacions comercials disminueix les probabilitats de conflicte armat entre els socis comercials, i amb major intensitat si es produeixen processos d'integració econòmica com l'uropeu.

En els anys 1930 molts països van respondre amb proteccionisme a les conseqüències de la Gran Depressió. Això va fer caure els intercanvis comercials, i va ser un dels factors que van portar a la II Guerra Mundial. Especialment en el cas d'Alemanya, el pendent d'autarquia econòmica amb el règim nazi va conduir a les conquestes militars com a mitjà d'expansió econòmica. Això és el que recorden molts europeus, i molts alemanys, que van patir la II Guerra Mundial. Per això són fermes partidaris de realitzar les reformes econòmiques necessàries per mantenir Europa oberta al món. Perquè una Europa a la defensiva, replegada sobre si mateixa (com defensen els grups en els dos extrems de l'espectre polític) potser podria protegir durant un temps els interessos d'alguns perjudicats per la globalització. Però seria també el germen de conflictes violents. És molt millor aprofundir en el camí que ha ajudat a superar-los en les set últimes dècades, amb una tenacitat i un encert que es perceben de forma commovedora en visitar un cementiri de soldats alemanys a Normandia.